

Beata Kucharska
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie
Maria F. Szymańska
Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztor w Pułtusku

Sprawozdanie z XII Konferencji BBCC „Zrównoważony Rozwój. Kultura. Edukacja”

BBCC (*Baltic and Black Sea Circle Consortium in Educational Research*) to stowarzyszenie funkcjonujące pod patronatem UNESCO. Członkowie tej organizacji od 12 lat spotykają się na międzynarodowych konferencjach naukowych organizowanych co rok w innym miejscu. Planowanie w danym kraju konferencji BBCC wymaga spełnienia podstawowego warunku, jakim jest bycie członkiem Stowarzyszenia.

Jednym z celów BBCC jest promowanie idei Zrównoważonego Rozwoju oraz rozpowszechnianie jej na całym świecie poprzez szeroko rozumianą edukację. Zrównoważony Rozwój (ZR) ma na celu poprawę jakości życia społeczeństwa i rozwój gospodarczy przy jednoczesnej dbałości o ochronę środowiska przyrodniczego i zasobów naturalnych. Koncepcja ta zakłada międzynarodową współpracę w głównych obszarach życia ludzkiego, takich jak: gospodarka, kultura, społeczeństwo i ekologia. Zagadnienia podejmowane podczas spotkań naukowych BBCC oscylują wokół wspomnianej problematyki, a sama Konferencja JTEFS (*Journal of Teacher Education for Sustainability*)/BBCC stanowi wiodące forum naukowe, dające możliwość dyskusji i wymiany doświadczeń odnośnie aktualnych trendów, wyzwań i perspektyw w zakresie edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju.

W tym roku w dniach 26–28 maja XII Międzynarodowa Konferencja JTEFS/BBCC zatytułowana „Zrównoważony Rozwój. Kultura. Edu-

kacja”, odbyła się w Polsce, w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Chełmie – co było przywilejem nie tylko dla PWSZ, ale również dla Polski.

Uczestnicy Konferencji zostali powitani przez Rektora Uczelni – prof. Józefa Zajęca i dr Beatę Fałdę, a obrady plenarne zainaugurowały wykłady: przewodniczącej BBCC, prof. Ilgi Salite (Łotwa) oraz prof. Charlesa Hopkinsa (UNESCO, Chair on Reorienting Teacher Education to Address Sustainability, York University Toronto, Kanada). Należy też podkreślić, iż wybór chełmskiej PWSZ jako miejsca tej konferencji zawdzięczamy prof. Jolancie Karbowniczek, która jako długoletnia uczestniczka spotkań naukowych BBCC tym razem włączyła się w ich organizację.

Oprócz Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Chełmie organizatorami Konferencji JTEFS/BBCC były następujące instytucje: Baltic&Black Sea Circle Consortium, Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy, UNESCO (Chair Interplay of Tradition and Innovation in ESD Daugavpils University) z Litwy oraz UNESCO (Chair in Reorienting Teacher Education to Address Sustainability) z Kanady.

Przyjazd czołowych działaczy BBCC, jak: przewodnicząca prof. Ilga Salite, prof. Charles Hopkins, prof. Gyula Lakatos (Węgry) oraz Detlev Lindau-Bank (Niemcy) nie tylko podniósł rangę konferencji, ale też skutkowało przyjęciem nowych członków BBCC, czyli polskich pracowników naukowych, którym uroczyście wręczono karty członkowskie.

Pierwszy dzień Konferencji JTEFS/BBCC rozpoczęły obrady plenarne, a w ciągu kolejnych dni debatowano w kilku sekcjach:

1. Badania edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju,
2. Edukacja na rzecz Zrównoważonego Rozwoju w szkolnictwie wyższym,
3. Organizacja uczenia się i badań środowiska w edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (na etapie przedszkolnym, szkoły podstawowej i na poziomie szkoły średniej),
4. Edukacja na rzecz Zrównoważonego Rozwoju i pracy socjalnej,
5. Edukacja na rzecz Zrównoważonego Rozwoju i e-learning,
6. Karta Ziemi jako ramy dla edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju,
7. Edukacja moralna,
8. Zrównoważony Rozwój obszarów wiejskich.

Szczegółowy harmonogram wystąpień prelegentów znajduje się w programie konferencji, a ich streszczenie – w Księżce Abstraktów.

Prowadzone podczas Konferencji debaty stanowiły wspaniałą okazję do wymiany poglądów i doświadczeń odnośnie realizowanych treści Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju (EZR). Zastanawiano się, w jakim zakresie są wdrażane zasadnicze elementy filozofii edukacyjnej,

odnoszącej się do kultury „otwierającej drzwi” wszystkim ludziom na całym świecie. Rozmawiano o przedsięwzięciach podejmowanych w obszarze ZR i ich realizacji, dzielono się *dobrymi praktykami*, ale też mówiono o tym, co wymaga restrukturyzacji i nowelizacji (m.in. funkcjonowanie instytucji edukacyjnych powołanych jako placówki służebne dla dzieci i młodzieży). Zgodnie z principiami EZR wszystkie podmioty edukacyjne powinny mieć równe szanse – niezależnie od kosztów ekonomicznych – w dostępie do zróżnicowanych form edukacyjnych.

Jednym z wniosków konferencji było stwierdzenie, iż skoro edukacja na rzecz Zrównoważonego Rozwoju jest zarówno lokalna, jak i globalna, to w takiej formule programowej ma realne szanse na wejście do polskich szkół. Głównymi celami EZR są: zwiększenie umiejętności krytycznego myślenia oraz kształtowanie odpowiednich kompetencji, które wykraczają poza wiedzę faktograficzną i obejmują umiejętności, wartości, poglądy i umiejętności działania. EZR jest *place-based*, dlatego nadrzędną zasadą organizacyjną zawsze powinna być lokalność, czyli każdy program powinien być właściwie opracowany do konkretnego miejsca, regionu, kraju i kultury.

Prof. Charles Hopkins omawiał koncepcję działań pedagogicznych na rzecz Zrównoważonego Rozwoju, przekonując, że idea ZR czasami wydaje się dość abstrakcyjna, ale na pewno nie jest utopijna. Według Profesora jednym z najlepszych sposobów na kształtowanie właściwych postaw Zrównoważonego Rozwoju jest stała i konsekwentnie realizowana polityka edukacyjna, która powinna obejmować wczesny okres dzieciństwa. Dotyczy ona zarówno dzieci, jak i nauczycieli, realizując się poprzez socjalizację, która umożliwia wszystkim podmiotom edukacyjnym transformację od *ja* do *my*. Dzielenie się problemami, ich rozwiązaniami, opiniami, udzielanie wsparcia, pomocy, okazywanie wzajemnej troski czy empatii ułatwia osiągnięcie celów Edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju. Perspektywy środowiskowe, kulturowe i społeczne stanowią światło dla rozwiązywania problemów globalnych. Dobre pedagogiczne praktyki w ramach EZR, wysoka jakość opracowanych i wdrażanych programów szkolnych powinny pomóc przy szukaniu odpowiedzi na następujące pytania: Co jest nauczane i w jaki sposób? Czy staramy się promować demokrację i – co ważne – czy taki też przyjęliśmy jako nauczyciele model demokracji w klasie? Jakie modele przyjęto w całej szkole?. Te refleksyjne, krytyczne pytania mogą być pomocne w projektowaniu efektywnych praktyk EZR.

Ze względu na charakter przyjętej i wdrażanej w wielu krajach koncepcji EZR powinna być ona początkiem kształtowania świadomości o konieczności pracy w zakresie zredukowania ekonomicznych, środo-

Sprawozdania z konferencji/Reports from Conferences

wiskowych i społecznych przeszkód w sprawiedliwym dostępie do dóbr, a także sprzyjać realizacji demokratycznego modelu we wszystkich domenach ludzkiego życia.

W tym kontekście ważnym punktem programu Konferencji był „Festiwal Twórczości Dziecięcej: Dziecko Ambasadorem Świata”, w którym wzięło udział 15 zespołów dziecięcych z chełmskich przedszkoli. Dzieci pod kierunkiem i opieką nauczycieli przygotowały cykl występów artystycznych z elementami tańca, śpiewu, recytacji i inscenizacji. Wszechstronność tych występów, od popkultury do folkloru dziecięcego, stanowiła znakomite uzupełnienie podejmowanej tematyki Konferencji, wiążąc nowoczesność i globalność z tradycją i regionalnością. Wszystkie dzieci zostały uroczysto uhonorowane nagrodami wręczonymi przez prof. Jolantę Karbowniczek.

Podsumowując, XII Międzynarodowa Konferencja JTEFS/BBCC na temat Edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju była bardzo ważnym spotkaniem naukowym, podczas którego podjęto nie tylko aktualną problematykę EZR, ale też tę, z jaką „boryka się” współczesna populacja ludzka. Dokonanie właściwego wyboru drogi do osiągnięcia edukacyjnych celów wydaje się dość trudne, głównie ze względu na rozbieżności w postawach życiowych ludzi wobec ekonomii, środowiska i kultury, a także wobec samych siebie jako społeczeństwa. To zaś rodzi konieczność zmiany programów kształcenia w celu zbudowania społeczności wcielającej w życie najbardziej fundamentalne wartości, takie jak: szacunek, poczucie godności, równość, sprawiedliwość i solidarność w podejmowanych działaniach zarówno na poziomie regionalnym, jak i międzynarodowym.